

■ **Κείμενα:**
Σπύρος Παναγιώτου

το θέμα της εβδομάδας

Ο τουρκικός επεκτατισμός συναντά την όξυνση του προσφυγικού

Η επεκτατική πολιτική της γειτονικής χώρας και το προσφυγικό/μεταναστευτικό αποτελούν δύο μεγάλες «νάρκες» για την Ελλάδα

Τα όσα συντελέστηκαν στο Αιγαίο την περασμένη βδομάδα αποτελούν εικόνες από το άμεσο μέλλον. Εικόνες που έχουν εξαγγελθεί με τη μεγαλύτερη σαφήνεια από το καθεστώς της Άγκυρας, που δοκιμάζονται συστηματικά και με επιτυχία τα τελευταία χρόνια και κανείς δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι δεν τα κατάλαβε.

Όπως είναι γνωστό, την ημέρα της επετείου των 24 χρόνων από τα γεγονότα στα Ίμια, το τουρκικό ερευνητικό σκάφος Oruc Reis εισήλθε σε θαλάσσια περιοχή της ελληνικής υφαλοκρηπίδας στα ανοικτά του Καστελόριζου σε μια καταφανή πράξη αμφισβήτησης της ελληνικής κυριαρχίας στην περιοχή και δημιουργίας τετελεσμένων στο κλίμα της αναζήτησης διεξόδου στις ελληνοτουρκικές διαφορές μέσω προσφυγής στη Χάγη. Την πρακτική αυτή η Άγκυρα την εφαρμόζει συστηματικά σε Αιγαίο και Κύπρο. Με συνεχείς παραβιάσεις του εναερίου χώρου των 10 ναυτικών μιλίων και υπερπτήσεις πολεμικών αεροπλάνων πάνω από κατοικημένα νησιά η Άγκυρα επιχειρεί κάτι παραπάνω από μια προσπάθεια εκφοβισμού. Στέλνει ένα καθημερινό μήνυμα σε Ελλάδα και διεθνώς ότι τα σύνορα στο Αιγαίο είναι ασαφή και γκρίζα. Εκμεταλλεύεται παράλληλα την ανοχή και υποχωρητικότητα της Ελλάδας για να αξιοποιήσει, σε μελλοντική φάση, ότι η στάση της δεν ήταν έκφραση μιας παραβατικής συμπεριφοράς αλλά διαχρονική απόδειξη ότι στις ελληνοτουρκικές διαφορές εξέχουσα θέση έχουν θέματα θαλάσσιων και εναέριων συνόρων στο Αιγαίο όπως και ζήτημα κυριαρχίας σε ορισμένα νησιά. Η επιλογή ώστε η πρόσφατη «δοκιμασία» αμφισβήτησης της ελληνικής υφαλοκρηπίδας να γίνει στα ακραία όριά της δεν ήταν τυχαία. Το ερευνητικό σκάφος αφού παρέμεινε στην περιοχή για αρκετές ώρες αποχώρησε για την Κύπρο. Και αμέσως μετά ανακοινώθηκε άσκηση του τουρκικού ναυτικού πολύ πιο κοντά, στα ανατολικά

Τεστ υπαναχωρήσεων από την παρουσία του Oruc Reis

παράλια της Κρήτης. Παράλληλα ανακοινώθηκε και έναρξη ερευνητικών εργασιών στα όρια της ΑΟΖ που συμφωνήθηκε μετά την υπογραφή του μνημονίου Τουρκίας-Λιβύης. Η πρώτη δοκιμασία «ωρίμασε» τις προϋποθέσεις για τις επόμενες. Αναμένονται αρκετά και απρόβλεπτα ενδιάμεσα βήματα.

Την ίδια πολιτική, άλλωστε, εφάρμοσε η Άγκυρα στην Κύπρο. Πρώτα αμφισβήτησε την ανακήρυξη ΑΟΖ από την Κυπριακή Δημοκρατία. Μετά προειδοποίησε εμπλεκόμενα κράτη και εταιρείες ότι δεν θα επιτρέψει καμιά εργασία χωρίς την έγκρισή της εφαρμόζοντας μάλιστα αυτήν τη δήλωση απομακρύνοντας με τη χρήση βίας το ιταλικό σκάφος της ENI που πραγματοποιούσε εργασίες σε περιοχή που της είχε παραχωρηθεί. Στην πορεία κλιμάκωσε με ερευνητικές εργασίες αλλά και γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ εκμεταλλευόμενη πλήρως την αδράνεια της ελληνοκυπριακής πλευράς και την ανοχή

της «διεθνούς κοινότητας» παρά τις καταγγελίες για «επικίνδυνη συμπεριφορά». Η Τουρκία επιχειρεί να καταστήσει την επιθετική της συμπεριφορά ως γεωπολιτικό δεδομένο αξιώνοντας έτσι να ληφθεί υπόψη σε όποια μελλοντική διευθέτηση. Το γεγονός είναι ότι οι διεθνείς πιέσεις σε Αθήνα και Λευκωσία για συμβιβασμό «δικαιώνουν» την πολιτική της Άγκυρας. Ακόμα και η επιλογή της ημέρας δεν ήταν τυχαία. Η Τουρκία θέλησε να υπενθυμίσει ότι το πρακτικό αποτέλεσμα των γεγονότων στα Ίμια ήταν η συμφωνία του Ελσίνκι που αναγνώριζε εδαφικές διεκδικήσεις της Τουρκίας στο Αιγαίο. Στην πραγματικότητα ο Ερντογάν υπενθύμιζε ότι η Ελλάδα θα υποχρεωθεί σε νέες παραχωρήσεις είτε μέσω ενός θερμού επεισοδίου, είτε μέσω διαλόγου με αποδοχή των τετελεσμένων.

Υποκρισία και υποχωρητικότητα σε γραμμή Χάγης

Η στάση της ελληνικής κυβέρνη-

σης στις τελευταίες προκλήσεις της Άγκυρας ίσως μελλοντικά διδάσκεται στις ανά τον κόσμο σχολές διπλωματίας ως ανέκδοτο. Στην αρχή διέδωσε ότι το ερευνητικό σκάφος πραγματοποιεί «αβλαβή διέλευση» και παρακολουθείται στενά από ελληνικό σκάφος. Όταν διέρρευσε ότι έχει απλωμένα τα ερευνητικά του καλώδια υποστήριξε ότι «παρασύρθηκε από τον ισχυρό άνεμο και δεν μπορεί να αλλάξει πορεία». Και όταν αργότερα ειδικόι στην μετεωρολογία απέδειξαν ότι ο καιρός ήταν καλός, η κυβέρνηση σιώπησε. Στην ίδια γραμμή κινήθηκε και ο πρώην υπουργός Άμυνας του ΣΥΡΙΖΑ, απόστρατος στρατηγός Αποστολάκης. Το κυριότερο, η κυβέρνηση απέφυγε έστω να υπονοήσει ότι το τουρκικό σκάφος πραγματοποιούσε έρευνες εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας για να μην ερεθίσει περισσότερο την Τουρκία. Για να δικαιολογηθεί η παρουσία του ελληνικού πολεμικού πλοίου έγινε αναφορά για έρευνες εντός

του FIR Αθηνών. Το δραματικό, στα όρια του γελοίου, δεν είναι η καταγγελία μιας θαλάσσιας έρευνας στον εναέριο χώρο. Η παράλειψη κάθε αναφοράς στην ελληνική υφαλοκρηπίδα όχι μόνο μετριάξει την τουρκική πρόκληση, αλλά νομιμοποιεί και τις αμφισβητήσεις που εγείρει η Άγκυρα. Μέσα σε αυτό το ιλαροτραγικό κλίμα αναμενόμενη ήταν η κυβερνητική αμηχανία. Την στιγμή που ο πρωθυπουργός επισκεπτόταν τη Σαουδική Αραβία για να εισπράξει τα ανταλλάγματα από την παραχώρηση των ελληνικών Patriot, ο υπουργός Άμυνας διέψευδε τη δήλωση Ερντογάν περί συμφωνίας μη εορτασμού της επετείου των Ίμίων, για να αυτοδιαψευστεί αμέσως μετά. Η στάση του προκάλεσε τον «εκνευρισμό» του υπουργού Εξωτερικών Ν. Δένδια που θεώρησε αποτυχημένη την επικοινωνιακή διαχείριση της παρουσίας του τουρκικού πλοίου και διαφώνησε με την επίσημη δήλωση ότι η Τουρκία «τεστάρει τα ελληνικά αντανάκλαστικά». Θύμισε μάλιστα ότι ο ίδιος έχει ορκιστεί να «φυλάττει πίστη στο Σύνταγμα και την Πατρίδα» χωρίς να αποσαφηνίσει ποιον αφορά η αναφορά.

Υπάρχει ένα συμπέρασμα. Η παρουσία του τουρκικού πλοίου Oruc Reis στην ελληνική υφαλοκρηπίδα είναι προοίμιο μεταφοράς των όσων συμβαίνουν στην κυπριακή ΑΟΖ στο Αιγαίο. Αποσκοπεί στη συντήρηση και κλιμάκωση μιας επιθετικότητας που δημιουργεί τετελεσμένα ικανά να αξιοποιηθούν πριν ή μετά από ένα θερμό επεισόδιο. Η ελληνική «στρατηγική» που συνίσταται στην ψευδαίσθηση ότι οι συνεχείς παραχωρήσεις σε ΗΠΑ και Ε.Ε. μπορούν να εγγυηθούν τα σύνορα και την ειρήνη στην περιοχή αλλά και μια «δίκαιη» επίλυση των ελληνοτουρκικών διαφορών στη Χάγη φέρνουν πιο κοντά ένα θερμό επεισόδιο. Και καθιστούν ακόμα πιο πιθανό έναν συμβιβασμό με σημαντικές παραχωρήσεις σε σύνορα και εθνική κυριαρχία.

Η παρουσία του τουρκικού πλοίου Oruc Reis στην ελληνική υφαλοκρηπίδα είναι προοίμιο μεταφοράς των όσων συμβαίνουν στην κυπριακή ΑΟΖ στο Αιγαίο. Αποσκοπεί στη συντήρηση και κλιμάκωση μιας επιθετικότητας που δημιουργεί τετελεσμένα ικανά να αξιοποιηθούν πριν ή μετά από ένα θερμό επεισόδιο